

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-T
Datum: 12. decembar 2008.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM III

U sastavu: sudija Jean-Claude Antonetti, predsedavajući
sudija Frederik Harhoff
sudija Flavia Lattanzi

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 12. decembra 2008.

TUŽILAC

protiv

VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNO

ODLUKA O PODNEŠCIMA BR. 390, 392 I 402 OPTUŽENOG

Tužilaštvo

g. Daryl Mundis
gđa Christine Dahl

Optuženi

g. Vojislav Šešelj

Prevod

I. UVOD

1. **PRETRESNO VEĆE III** (u daljem tekstu: Pretresno veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (u daljem tekstu: Međunarodni sud) rešava po podnescima optuženog broj 390,¹ broj 392,² i broj 402,³ zavedenim 17. juna, 6. avgusta, odnosno 9. oktobra 2008. godine (u daljem tekstu: Podnesak br. 390, Podnesak br. 392, odnosno Podnesak br. 402, zajedno: Podnesci), u kojima optuženi tvrdi da tužilaštvo nije ispunilo svoju obavezu obelodanjivanja na osnovu pravila 68(i) Pravidnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (u daljem tekstu: Pravidnik) i traži da se izreknu sankcije.

II. KONTEKST

2. Pretresno veće podseća da su u odluci od 7. oktobra 2008. godine (u daljem tekstu: Odluka od 7. oktobra 2008),⁴ koja je doneta u vezi s Podneskom br. 390 i Podneskom br. 392, detaljno navedeni istorijat postupka i obrazloženje te odluke, te da sada treba podsetiti samo na njihove najbitnije aspekte.

3. Podnesci optuženog tiču se dve odvojene grupe dokumenata koje mu je obelodanilo tužilaštvo.

4. Prva grupa dokumenata sastoji se od štampanih kopija dokumenata koji predstavljaju potencijalno oslobađajući materijal, koje je tužilac prikupio putem pretraživanja na osnovu ključnih reči koje je naznačio optuženi (u daljem tekstu: Prva grupa). Prva grupa, čije obelodanjivanje je predmet odluke Pretresnog veća od 5. novembra 2007. godine (u daljem tekstu: Odluka od 5. novembra 2007),⁵ sastoji se od otprilike 3.000 dokumenata.⁶

¹ Original na b/h/s jeziku, sa engleskim prevodom pod naslovom *Submission 390* /Podnesak br. 390/, sa dodacima na ukupno 88 stranica, zaveden 17. jula 2008. godine.

² Original na b/h/s jeziku, sa engleskim prevodom pod naslovom *Submission 392* /Podnesak br. 392/, sa dodacima na ukupno 527 stranica, zaveden 6. avgusta 2008. godine.

³ Original na b/h/s jeziku, sa engleskim prevodom pod naslovom *Submission 402* /Podnesak br. 402/, zaveden 9. oktobra 2008. godine (u daljem tekstu: Podnesak br. 402).

⁴ Odluka po podnescima optuženog br. 390 i 392, 7. oktobar 2008. godine.

⁵ Druga odluka u vezi s obavezama tužilaštva na osnovu pravila 68(i) Pravidnika o postupku i dokazima, original na francuskom, 5. novembar 2007. godine.

Prevod

5. Druga, različita⁷ grupa sastoji se štampanih kopija dokumenata koji su tadašnjem braniocu optuženog u pripravnosti bili obelodanjeni elektronskim putem 30. septembra 2004. godine (u daljem tekstu: Druga grupa), no koje optuženi odbija da primi u elektronskom obliku. Druga grupa sastoji se od otprilike 26.000 dokumenata.⁸

6. Dana 17. jula 2008. godine zaveden je Podnesak br. 390 optuženog u kojem on tvrdi da je načinom obelodanjivanja Prve grupe dokumenata koja, kako on smatra, potpada pod pravilo 68(i) Pravilnika, tužilac prekršio svoje obaveze na osnovu pravila 68(i) Pravilnika i Odluke od 5. novembra 2007.⁹

7. Nakon što je tužilaštvo obelodanilo Drugu grupu dokumenata, optuženi je podneo Podnesak br. 392. koji je zaveden 6. avgusta 2008. godine, i u njemu mahom ponovio argumente iz Podneska br. 390.¹⁰

8. Tužilaštvo je 20. avgusta 2008. godine podnelo objedinjeni odgovor na Podnesak br. 390 i Podnesak br. 392 (u daljem tekstu: Objedinjeni odgovor).¹¹ Na opštem nivou, u Objedinjenom odgovoru se tvrdi da su podnesci br. 390 i 392 pravno i činjenično netačni i da ih treba odbaciti.¹² Tužilac opisuje način na koji je prikupljena i obelodanjena Prva grupa dokumenata, ali se u argumentaciji usredsređuje uglavnom na obelodanjivanje Druge grupe dokumenata. Tužilac kaže da materijal iz Druge grupe dokumenata nikad nije okarakterisao kao materijal na osnovu pravila 68(i) Pravilnika.¹³ On smatra da su ti dokumenti "relevantni samo po svojoj prirodi" i da stoga potpadaju pod odredbe pravila 68(ii), a ne pravila 68(i) Pravilnika, što znači da je dovoljno da se odbrani dostave u elektronskoj formi, kako je i

⁶ Pretresno veće napominje da tužilaštvo nije navelo koliko tačno stranica sadrži tih 3.000 dokumenata.

⁷ Pretresno veće napominje da nijedna od ove dve grupe dokumenata nije podgrupa one druge, nego da su one rezultat zasebnih pretraživanja zbirke dokaza tužilaštva izvršenih u različito vreme. Nije naznačeno da li postoji ikakvo preklapanje između te dve grupe dokumenata.

⁸ Kako se čini, moguće je da tih 26.000 dokumenata sadrži približno 350.000 stranica. Vidi Obaveštenje o ispunjavanju obaveze, poverljivi Dodatak A.

⁹ Podnesak br. 390, str. 2-6. U dodacima Podnesku br. 390 optuženi je priložio neke od dokumenata koji su mu obelodanjeni, na ukupno 88 stranica, kako bi ilustrovao navodne manjkavosti.

¹⁰ Podnesak br. 392, str. 3-7. U dodacima Podnesku br. 392 optuženi je priložio neke od dokumenata koji su mu dostavljeni, na ukupno 527 stranica, kako bi ilustrovao navodne manjkavosti.

¹¹ Odgovor tužilaštva na Podnesak optuženog br. 392 i Dodatak odgovoru u vezi s Podneskom br. 390, 20. avgust 2008. godine (dalje u tekstu: Objedinjeni odgovor). Pretresno veće napominje da je tužilac 31. jula 2008. prvo dostavio odgovor na Podnesak br. 390, u kojem je izjavio da još nije vreme za donošenje sudske odluke po njemu i da će pokušati da to reši direktno s optuženim. Odgovor tužilaštva na Podnesak optuženog br. 390, 31. jul 2008. Prema tome, Objedinjeni odgovor je dopuna prvog odgovora na Podnesak br. 390.

¹² Objedinjeni odgovor, par. 1.

Prevod

učinjeno.¹⁴ S obzirom na stalne zahteve optuženog da mu se ti dokumenti dostave na papiru, tužilac kaže da je ipak “konačno prista[o] da štampa na b/h/s sve dokumente [...] i da ih obelodani optuženom” kako bi se “krenulo s mrtve tačke po ovom pitanju”.¹⁵

9. Pretresno veće je Odluku od 8. oktobra 2008. donelo na temelju tih podnesaka i napomenulo sledeće:

[I]sključivo [je] na tužiocu da, uz konačnu kontrolu Pretresnog veća, u svakom konkretnom slučaju utvrdi na koje se dokumente odnosi pravilo 68(i) Pravilnika. Pored toga, Pretresno veće napominje da optuženi nije konkretno naveo nijedan dokument za koji tvrdi da se može u pravom smislu smatrati materijalom na osnovu pravila 68(i). Međutim, s obzirom na neizvesnost koja i dalje postoji u pogledu obima u kojem je tužilac ispunio svoje obaveze iz pravila 68(i) Pravilnika, naime da li je optuženi primio sav materijal na osnovu pravila 68(i) na papiru i na jeziku koji razume pre donošenja odluke po [Podnesku br. 390 i Podnesku br. 392], Pretresno veće konstatuje da donošenje odluke [po Podnesku br. 390 i Podnesku br. 392] treba odgoditi dok se ne dobiju dodatna pojašnjenja zatražena od tužioca, izneta u Dispozitivu kako sledi.¹⁶

10. Pretresno veće je, prema tome, odgodilo donošenje odluke po Podnesku br. 390 i Podnesku br. 392 do prijema pismenog podneska tužilaštva s daljim pojedinostima o obelodanjivanju na osnovu pravila 68(i), uključujući i to da li je optuženi primio sav materijal na papiru i na jeziku koji razume.¹⁷

11. Dana 9. oktobra 2008. godine, nakon što je tužilaštvo obelodanilo dodatne dokumente iz Druge grupe, zaveden je Podnesak br. 402 optuženog, u kojem je on mahom ponovio argumente iz Podneska br. 390 i Podneska br. 392.¹⁸

12. Dana 21. oktobra 2008. godine tužilaštvo je podnelo “Obaveštenje tužilaštva o poštovanju Odluke od 7. oktobra 2008. godine po podnescima br. 392 i 390 optuženog” (u daljem tekstu: Obaveštenje o ispunjavanju obaveza),¹⁹ u kojem je podrobno opisalo istorijat svog obelodanjivanja na osnovu pravila 68(i). Konkretno, u poverljivom Dodatku A Obaveštenju o ispunjavanju obaveza tužilaštvo je nabrojalo šta je obelodanilo na osnovu

¹³ Objedinjeni odgovor, par. 4.

¹⁴ Objedinjeni odgovor, par. 8.

¹⁵ Objedinjeni odgovor, par. 8.

¹⁶ Odluka od 7. oktobra 2008, par. 20 (citati izostavljeni).

¹⁷ Odluka od 7. oktobra 2008, par. 21.

¹⁸ Podnesak br. 402, str. 3-7.

¹⁹ Obaveštenje o ispunjavanju obaveza iz Odluke od 7. oktobra 2008. godine po podnescima br. 392 i 390 optuženog, s poverljivim dodacima, 21. oktobar 2008. godine (u daljem tekstu: Obaveštenje o ispunjavanju obaveza).

Prevod

pravila 68(i) Pravilnika, kao i na osnovu pravila 66 i/ili 68 Pravilnika. Pored toga, tužilaštvo je u poverljivom Dodatku B Obaveštenju o ispunjavanju obaveza nabrojalo ERN brojeve tih dokumenata na B/H/S jeziku, kao i njihove opise, ukoliko su bili dostupni.

13. Dana 23. oktobra 2008. godine tužilaštvo je podnelo odgovor na Podnesak br. 402 koji je uključivao prethodni Objedinjeni odgovor i na njega se oslanjao.²⁰

14. U svetlu gorenavedenih podnesaka, Pretresno veće ovim donosi odluku o podnescima optuženog.

III. MERODAVNO PRAVO

15. Relevantni deo pravila 68 Pravilnika glasi kako sledi:

Osim u slučajevima predviđenim pravilom 70,

(i) Tužilac će što je pre moguće odbrani obelodaniti sve materijale koji po njegovim stvarnim saznanjima mogu upućivati na nevinost, odnosno ublažiti krivicu optuženog ili uticati na verodostojnost dokaza optužbe.

(ii) Ne dovodeći u pitanje odredbe stava (i), tužilac će odbrani dostaviti, u elektronskom obliku, zbirke relevantnog materijala u svom posedu, zajedno s odgovarajućim računarskim programom kako bi odbrana mogla elektronski pretraživati te zbirke.; [...]

16. Pravilo 68*bis* Pravilnika predviđa da “[p]retretresni sudija ili pretresno veće mogu odlučiti, *proprio motu* ili na zahtev jedne od strana, koje će se sankcije izreći strani koja nije ispunila svoje obaveze obelodanjivanja po ovom Pravilniku”.

17. Obelodanjivanje na osnovu pravila 68(i) Pravilnika je trajna obaveza koja ne mora biti okončana pre početka suđenja.²¹ U skladu s tom obavezom, materijal koji smatra oslobađajućim tužilaštvo mora obelodaniti što je pre moguće, čim sazna da je dotični materijal u njegovom posedu.²² Uz konačnu kontrolu Pretresnog veća, na tužilaštvu je da u

²⁰ Odgovor tužilaštva na podnesak optuženog broj 402, 23. oktobar 2008. godine, par. 1.

²¹ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Nalog o obelodanjivanju materijala na osnovu pravila 68(i) Pravilnika o postupku i dokazima, original na francuskom, 9. jul 2007. godine, str. 2-3.

²² *Tužilac protiv Namera Orića*, predmet br. IT-03-68-T, Presuda, 30. jun 2006. godine, par. 74.

Prevod

svakom konkretnom slučaju utvrdi na koje se dokumente pravilo 68(i) Pravilnika odnosi, u svetlu prava optuženog na pravičan postupak.²³

IV. DISKUSIJA

A. Preliminarna pitanja

18. Pretresno veće napominje da optuženi u Podnesku br. 402 traži odobrenje da prekorači ograničenje broja reči propisano Uputstvom o dužini podnesaka i zahteva.²⁴ Pretresno veće pristaje da uzme u razmatranje Podnesak br. 402 optuženog, koji sadrži ukupno 5.007 reči, čime je prekoračeno ograničenje od 3.000 reči propisano Uputstvom o dužini podnesaka i zahteva, s obzirom na količinu dokumenata na koje se Podnesak br. 402 odnosi. Pretresno veće napominje da je u Podnesku br. 402 veliki prostor utrošen na navođenje primera navodnih nedostataka u dokumentima koje je tužilaštvo dostavilo optuženom.

B. Obelodanjivanje Prve i Druge grupe dokumenata

19. Pretresno veće napominje da poverljivi Dodatak A Obaveštenja o ispunjavanju obaveza sadrži datume obelodanjivanja dokumenata iz Prve i Druge grupe i pojedinosti o tome da li su oni optuženom dostavljeni u štampanoj formi i na jeziku na koji on razume, kao da li je uz njih priložen indeks. Poverljivi Dodatak B Obaveštenju o ispunjavanju obaveza takođe sadrži ERN brojeve tih dokumenata, kao i opis dokumenata, ako je on bio dostupan.²⁵ Pored toga, Obaveštenje o ispunjavanju obaveza sadrži slične podatke o dodatnim dokumentima koji nisu obelodanjeni u okviru Prve ili Druge grupe dokumenata, uključujući one koji su obelodanjeni na osnovu pravila 68(i) Pravilnika, kao i pravila 66 i/ili 68 Pravilnika.²⁶ Obaveštenje o ispunjavanju obaveza stoga pruža širok osnov za razmatranje argumenta iz Podnesaka da tužilaštvo nije ispoštovalo svoje obaveze prema pravilu 68(i) kad je reč o Drugoj grupi dokumenata.

²³ Druga odluka u vezi s obavezama Tužilaštva na osnovu pravila 68(i) Pravilnika o postupku i dokazima, original na francuskom, 5. novembar 2007. godine, str. 3.

²⁴ Podnesak br. 402, str. 2.

²⁵ Pretresno veće napominje da ni u Obaveštenju o ispunjavanju obaveza ni u poverljivim dodacima nije jasno navedeno da li se i na koji način indeksi dostavljeni zajedno s dokumentima razlikuju od opisa iz poverljivog Dodatka B. Tako je uz neke dokumente u vreme obelodanjivanja priložen indeks, ali oni nisu opisani u poverljivom Dodatku B i obratno.

Prevod

20. Pretresno veće podseća na to da je tužilac dužan da sve materijale na osnovu pravila 68(i) Pravilnika optuženom obelodani što je pre moguće i da to učini u štampanoj formi i na jeziku koji on razume.²⁷

21. Što se tiče Prve grupe, Pretresno veće napominje da su se strane složile da bar neki od tih dokumenata predstavljaju materijal na osnovu pravila 68(i). Konkretno, tužilaštvo je identifikovalo približno 1.330 dokumenata, koji sadrže više od 44.000 stranica, koji su obelodanjeni optuženom u skladu s pravilom 68(i) Pravilnika i Odlukom od 5. novembra 2007.²⁸ Tužilaštvo je naznačilo da su svi ti dokumenti optuženom obelodanjeni u štampanoj formi i na jeziku koji on razume.²⁹ Uz svih 1.330 dokumenata, izuzev njih 47, u vreme obelodanjivanja dostavljen je i indeks i/ili je njihov opis sadržan u poverljivom Dodatku B Obaveštenju o ispunjavanju obaveza.³⁰ Tužilaštvo tvrdi da ostali dokumenti iz Prve grupe optuženom nisu obelodanjeni u štampanoj formi i/ili na jeziku koji razume jer su oni "ili duplikati dokumenata koji su već obelodanjeni, ili je njihov autor sam optuženi ili su posredi dokumenti na engleskom koji ne podležu pravilu 68(i)".³¹

22. Pretresno veće napominje da je, osim materijala na osnovu pravila 68(i) iz Prve grupe dokumenata, tužilaštvo optuženom takođe obelodanilo više od 12.600 dodatnih stranica na osnovu pravila 68(i) Pravilnika.³² Slično ranijem slučaju, svi ti dokumenti dostavljeni su u štampanoj formi i na jeziku koji optuženi razume.³³ Uz to, uz veliku većinu tih dokumenata u vreme obelodanjivanja dostavljen je indeks i/ili su oni opisani u Obaveštenju o ispunjavanju obaveza.³⁴

²⁶ Pretresno veće primećuje da se tužilaštvo pri obelodanjivanju povremeno uopšteno poziva na pravilo 68 Pravilnika i ne precizira u skladu s kojim konkretnim stavom tog pravila postupa.

²⁷ Vidi Odluku po Zahtevu broj 289 u vezi s formom obelodanjivanja dokaznih predmeta, original na francuskom, 7. jun 2007. godine, par. 37; Nalog o obelodanjivanju materijala na osnovu pravila 68(i) Pravilnika o postupku i dokazima, original na francuskom, 9. jul 2007. godine, str. 3; Drugu odluku u vezi s obavezama Tužilaštva na osnovu pravila 68(i) Pravilnika o postupku i dokazima, original na francuskom, 5. novembar 2007. godine, str. 4.

²⁸ Vidi poverljivi Dodatak A.

²⁹ Vidi poverljivi Dodatak A.

³⁰ Uporedi poverljivi Dodatak A s poverljivim Dodatkom B.

³¹ Odgovor tužilaštva na Podnesak br. 350, primljen 18. januara 2008. i zaveden 21. januara 2008. godine, par. 9.

³² Vidi poverljivi Dodatak A.

³³ Vidi poverljivi Dodatak A.

³⁴ Uporedi poverljivi Dodatak A i poverljivi Dodatak B. Pretresno veće napominje da su malobrojni dokumenti uz koje u vreme obelodanjivanja nije priložen indeks i koji nisu opisani u Obaveštenju o

Prevod

23. Što se tiče Druge grupe dokumenata, Pretresno veće podseća na izjavu tužilaštva da te dokumente ne smatra niti ih je ikad smatralo materijalom na osnovu pravila 68(i).³⁵ Pretresno veće podseća da je na tužilaštvu da, uz konačnu kontrolu Pretresnog veća, u svakom konkretnom slučaju utvrdi na koje se dokumente odnosi pravilo 68(i) Pravilnika. Pored toga, Pretresno veće napominje da optuženi nije konkretno naveo nijedan dokument za koji tvrdi da se može u pravom smislu smatrati materijalom na osnovu pravila 68(i).

24. Pretresno veće podseća da je tužilaštvo u više navrata upozorilo optuženog da će Druga grupa sadržati ogromnu količinu dokumenata i da je on neprestano izjavljivao da ipak želi da mu se oni obelodane u štampanoj formi.³⁶ Prema tome, ti dokumenti, za koje tužilaštvo tvrdi da su optuženom obelodanjeni onakvi kakvi su u zbirci dokaza tužilaštva,³⁷ stavljeni su na raspolaganje optuženom.³⁸ Pretresno veće smatra da optuženi nije pokazao kako je tužilaštvo obelodanjivanjem Druge grupe dokumenata, koji su obelodanjeni na njegovo insistiranje i ne spadaju u delokrug pravila 68(i), prekršilo svoje obaveze obelodanjivanja na osnovu pravila 68(i) Pravilnika.

25. U svetlu gorenavedenog, Pretresno veće smatra da je tužilaštvo dosad ispunjavalo svoje obaveze na osnovu pravila 68(i) Pravilnika.

V. DISPOZITIV

26. Shodno tome, Pretresno veće, u skladu s pravilima 68 i 68*bis* Pravilnika, **ODBIJA** podneske optuženog br. 390, 392 i 402.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je merodavan tekst na engleskom.

ispunjavanju obaveza mahom obelodanjeni u manjim grupama, koje su bile sačinjene od po nekoliko dokumenata – usled čega je optuženom lakše da ih pretraži.

³⁵ Objedinjeni odgovor, par. 4.

³⁶ Pretres od 4. marta 2008. godine, T. 4401-4404, gde se upućuje na pretres od 21. februara 2008. godine (T. 3990-4003) i pretres od 26. februara 2008. godine (T. 4058-4097). Vidi i pretres od 27. septembra 2007. godine, T. 1558-1578.

³⁷ Objedinjeni odgovor, par. 14.

Prevod

/potpis na originalu/
sudija Jean-Claude Antonetti,
predsedavajući

Dana 12. decembra 2008.
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]

³⁸ Tužilaštvo je izjavilo da smatra da ti dokumenti spadaju u delokrug pravila 68(ii), a ne pravila 68(i) pravilnika. Vidi Objedinjeni odgovor, par. 8.